

„Mám rád modrou barvu, protože v ní cítím prostor. Je to prostor, ve kterém létají ptáci, je to prostor, kterej já hledám, kterej je pro mě jako sochaře strašně důležitá věc.“

Přestože Vladimír Šmíd (1930–1998) během svého života vytvořil zajímavé sochařské dílo vysoké kvality, jež zahrnuje i desítky realizací pro veřejný prostor v severních Čechách, dnes ho neznají ani odborníci na české poválečné umění. Chebská výstava s doprovodnou monografií je po dlouhé době první, která ho připomene mimo Teplice, kde prožil většinu života. Narodil se v Proboštově u Teplic. Za války byl nuceně nasazen a po ní vystudoval proslulou teplickou keramickou školu. V roce 1950 byl přijat na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou do ateliéru keramiky Otto Eckerta. Po únoru 1948 školu ovládli fanatičtí svazáci a následovaly čistky mezi studenty i profesory, kteří se odmítli přizpůsobit. Podobný osud potkal i Šmída. Když se před koncem druhého semestru v roce 1951

dozvěděl, že mu hrozí vyloučení ze studia, rozhodl se spolu s dalším studentem Antonínem Šlajchrtem k emigraci. Společně odjeli do Bratislavy, přeplavali Dunaj, a poté se vydali pěšky do Vídně. Ještě téhož dne byli v sovětské zóně Rakouska zadrženi vojáky a vráceni do Bratislavy. Jednadvacetiletý Šmíd byl odsouzen za velezradu k sedmiletému trestu vězení, který si téměř celý odpykal v Jáchymově. Po návratu z vězení na konci 50. let pracoval jako výtvarník v teplických keramických závodech Spojker. Zde kromě klasických čajových a kávových sad vytvářel i autorské ručně malované vázy a dekorativní keramiku. V roce 1963 proběhla v Teplicích jeho první samostatná výstava, na níž představil svou keramiku, a na jejím základě získal registraci jako výtvarník na volné noze.

V roce 1963 se seznámil s mosteckým sochařem Jaroslavem Bejčkem a spolu si adaptovali bývalou cihelnu ve Stadicích na rozměrný ateliér s keramickou pecí, vhodný pro práci v monumentálním měřítku. Spolu pak vytvořili několik keramických reliéfů pro veřejný prostor. Za několik let se po osobních neshodách rozešli a Šmíd na dalších realizacích pracoval už sám. Volné plastiky prováděl v kameni, výjimečně i v bronzu, reliéfy pak v keramice.

Během 60. let se zúčastnil několika skupinových výstav, hranice regionu se mu však podařilo překročit jen několikrát, mimo jiné i na *I. trienále jihočeských, severočeských a západočeských výtvarných umělců* v chebské galerii v roce 1968.

Jeho nejzásadnějším vystoupením byla účast na liberecké výstavě *Socha a město* v roce 1969, kde se jeho bronzová socha *Torzo* ocitla ve společnosti nejprogressivnějšího českého sochařství. Šmídův v modernismu zakotvený výtvarný názor se sice vymykal aktuálním dobovým proudům, k některým českým autorům oné doby má však až překvapivě blízko; z těch zastoupených na výstavě je to například František Pacík, Slavoj Nejedl či Dana Vinopalová.

Šmídova volná tvorba se odvíjela ve dvou materiálech zcela odlišné povahy a výrazu – v keramice a v sádře. Jeho figurální keramika z počátku 60. let působí syrovým dojmem, neboť ponechává pálenou hlinu bez glazury, aby vyzněl její režný povrch, často zbrázděný, drsný a popraskaný. Vyšel z klasické formy vázy, které dával figurální tvar, u vědomí základní archetypální podobnosti se stojící ženskou postavou. Záhy dospěl až k volné keramické plastice, když u „nádob“, na nichž postavy vystupují v nízkém reliéfu z oblého povrchu jako téměř nezřetelné obrysy, chybí vrchní otvor a s ním i praktická funkce. Jindy postupoval tak, že stěny svých váz, sviců a dalších nádob prolamoval a mačkal tak, že v některých případech bylo jejich běžné užití opět znemožněno. Glazuru však užíval u keramických figurálních reliéfů, založených na kubistickém prolamování oblého tvaru. Také v sádrových plastikách, založených na hladkém bílém tvaru formovaném do komplikovaných prostorových struktur, vidíme vývoj od kubistického tvarosloví

Zátiší, zač. 60. let, keramický talíř s autorskou malbou v glazuře, průměr 33,5 cm

Dvě postavy (Babička s dítětem?), zač. 60. let, keramika, v. 23 cm

Milenci, 1. pol. 60. let, keramika

Hudebníci, 1963, keramika

Klaun, 1967, sádra

k organickému tvaru a nakonec až ke zcela abstraktním reliéfům, které odkazují k silám formujícím vesmír. Vladimír Šmíd byl rovněž náruživým kreslířem a ke každé plastice vytvářel desítky náčrtů od počátečního nápadu až po konečnou podobu. Jiné kresby evokují siločáry v prostoru a mají charakter automatického bezprostředního záznamu bez vědomé kontroly, a konečně existuje i dlouhá řada autoportrétů.

Vladimír Šmíd byl povahou samotář a téměř se nestýkal ani s výtvarným světem. Výjimkou byl o generace mladší Čestmír Suška, který se s ním seznámil v roce 1973, kdy mu bylo dvacet jedna let, a následně se stal jeho pomocníkem při realizaci plastik do veřejného prostoru. Vytvořilo se mezi nimi těsné pouto a Suška jej dodnes považuje za svého hlavního učitele. V roce 1993 mu také uspořádal jedinou samostatnou výstavu v Praze v Galerii České spořitelny, která chtěla k jeho dílu přilákat větší pozornost, což se však nezdařilo. Tyto ambice má i současná výstava. Jsme si vědomi, že Šmídovo dílo nepatří k těm, která udávala tón v překotném vývoji 60. let. Zároveň není nikterak konzervativní. Zůstalo zakotveno v tradici modernismu, prošlo autentickým vývojem a přineslo výsledky, které dodnes působí zcela přesvědčivě. Proto by si zasloužilo mnohem důkladnější vřazení do souvislostí českého umění, ať už sochařství nebo volné i užité keramiky.

Bez názvu, 2. pol. 60. let, sádra

↓ Reliéf, sádra, 70. léta (?), 28 x 34 cm

Keramická dlaždice pro reliéf v OD Prior v Mostě, 70. léta

Torzo, model 1968, osazení 1970, bronz, Třída budovatelů v Mostě

vladimír šmíd

hledání prostoru

Velká galerie, 27. 6.–22. 9. 2019

Kurátorka Zuzana Krišková

Architekt David Fesl

Grafika Kolář & Kutálek

Otevírací doba út–ne 10–17

K výstavě vychází monografie s textem Zuzany Kriškové.

Děkujeme synovi autora panu Adamu Šmídovi za velkorysou pomoc při přípravě výstavy.

Galerie výtvarného umění v Chebu
příspěvková organizace Karlovarského kraje
náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb
T: +420 354 422 450, F: +420 354 422 163
info@gavu.cz, www.gavu.cz

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR.
V roce 2019 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 700 ks.

Titulní strana: Bez názvu, konec 60. nebo 70. léta, sádra